

nem in eorum potestate dimitte: ut si poenitere velint, clementissimus consolator adesse. Si autem nolent, durus ultor assisteret peccatorum.

In virga veniam ad vos, an in charitate & spiritu mansuetudinis? Quali virga venit Petrus ad Ananiam & Sapphiram, & ipse Paulus ad magum.

Caput V.

OMNINO auditur. Ostendit quare superiora minatus sit.

Inter vos fornicatio: & talis fornicatio, qualis nec inter gentes: ita ut uxorem patris sui aliquis habeat. In Ecclesia cui vos praeselle videmini.

Et vos inflati estis: & non magis luctum habuistis. Vana scientia inflantur, & curam de his qui pereunt non habetis: ut aut corrigantur, aut ab Ecclesia separentur. Cum bonos pastores semper legamus populi desesse peccata: ut Jeremiam qui ait: Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum? ut ostenderet sibi non affectum doloris, sed lachrymas defecisse.

Ut tollatur de medio vestrum, qui hoc opus fecit. Sive homo qui peccavit tollatur, sive satanas eiciatur, dum non habet per quem operetur.

Ego quidem absens corpore, praesens autem spiritu: iam iudicavi ut praesens. Praesentem se esse dicit in spiritu, ne ex solo auditu absentem damnasse putaretur: secundum illud Elizei dicens ad Giezi: Nonne spiritus meus tecum erat in via?

Eum qui sic operatus est, in nomine Domini nostri Jesu Christi: congregatis vobis, & meo spiritu cum virtute Domini Jesu. Qui pro me erat praesens, sive in literarum mearum autoritate, per quam Domini quoque virtus assistit.

Tradere huiusmodi satanae in interitum carnis. Ut arripendi illum corporaliter habeat potestatem. Quod cum viderit se nec carnis hic, nec in futuro, spiritus requiem habiturum: de facto poeniteat ut salvetur. Sive sic quisque pro meritis suis de Ecclesia pellitur, satanae traditur potestati: ut dum caro ejus per poenitentiam afflicta quemdam interitum patitur, spiritus conservetur. Habet enim consuetudinem scriptura, ut hominem in parte, totum intelligat. Sive ita, quia & hic scripturae mos est, ut in carne carnales actus interire: in spiritu vero spiritualis conversatio salva fieri demonstratur. Item hic ostendit ejectionem extra Ecclesiam rabido ore demonum lacerandum, si permanerit nolens carnis vitia mortificare, ut possit vitam sanctam recuperare.

Ut spiritus salvus sit in die Domini nostri Jesu Christi. Quoniam in spiritu satanas accipere non potest potestatem, ut Domini iudicio reservetur.

Non est bona gloriatio vestra: nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit? Ignoratis quia malo exemplo possunt plurimi interire. Sed & per unius delictum, in omnem populum Judaeorum iram Dei legimus advenisse.

Expurgate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, sicut estis azymi. Nihil in vobis conversationis pristinae relinquatis, quod sinceritatem possit natura corrumpere.

Etenim pascha nostrum, immolatus est Christus. Itaque epulemur, non in fermento veteri, neque in fermento malitiae & nequitiae: sed in azymis sinceritatis & veritatis. Non figura, sed veritas. Et Judaei quidem septem diebus azyma comedebant. Nos vero semper, si simpliciter & pure versemur. Quia in septem diebus mundus est factus: qui semper in suo ordine revolvitur. Et quotidie nobis agnus occiditur, & pascha quotidie celebramus: si fermentum malitiae & nequitiae non habemus. Quid est enim aliud nisi corruptio naturae, fermentum: quod & ipsum prius a naturali dulcedine recedens adulterino acore corruptum est.

Scripti vobis in Epistola, ne commisceamini fornicariis. Non utique fornicariis huius mundi, aut avaris, aut rapacibus, aut idolis servientibus. Hoc ipsum in hac Epistola ita scriptum, non ut a gentibus, sed ab his qui peccant in Ecclesia separemini: sin autem, mori debueratis: quos idcirco praecipue vivere interim Deus voluit, quod cohabitatione vestra proficerent infideles.

Alioquin debueratis de hoc mundo exisse. Sive ita: sin au-

tem, melius vobis fuerat de hac luce migrasse, quam indigere per communionem a gentium confortio separari.

Nunc autem scripsi vobis, non commisceri. Sed magis quod scripsi, hoc est, ne talibus jungamini.

Si is qui frater nominatur, inter vos est fornicator, aut avarus, aut idolis serviens, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax. Non ex sola opinione vitandus est. Sed si quis frater solo nomine appellatur, cum fornicator detegatur, aut fur, ab hoc separari iubemur: sicut scriptum est: Qui se jungit fornicariis, nequam est: putredo & vermes haereditabunt eum.

Cum huiusmodi nec cibum sumere. Nec communem quidem cibum cum talibus participandum esse concessit.

Quid enim mihi de his qui foris sunt iudicare? Hoc est, de infidelibus.

Nonne de his qui intrus sunt, vos iudicatis? Nam eos qui foris sunt Deus iudicabit. Nunquid non vos de his solis qui sunt intra Ecclesiam iudicatis?

Auferite malum ex vobis - ipsis. Quo facilius eos possitis docere qui foris sunt.

Caput VI.

AUDET aliquis vestrum habens negocium adversus alterum. Audet aliquis contra praecipitum Domini venire, dicens: Si quis vult tecum iudicio contendere, & caetera. Notandum quod aliquando Apostolus in medio causa quam agit, quosdam sensus inserat, & de latere jactet, quibus explicatis rursus revertatur ad causam.

Iudicari apud iniquos, & non apud sanctos? Hic probatur Christianos tunc Iudices non fuisse, quia iniqui dicuntur.

An nescitis quoniam sancti de hoc mundo iudicabunt? Quod Dominus repromisit discipulis, dicens: Sedebitis, & vos iudicantes duodecim tribus Israel: etiam omnibus hoc promittens, qui eos fuerint imitati. Nam ex ipsis unus perit, cuius loco alius successit: cui nihil fuerat repromissum, Paulus quoque & Barnabas Apostoli sunt ordinati a sancto Spiritu.

Et si in vobis iudicabitur mundus. Sive per vos, vel vestro exemplo.

Indigni estis, qui de minimis iudicatis. Nescitis quoniam angelos iudicabimus: quanto magis secularia? Ergo indigni sunt de rebus exiguis iudicare, qui & mundum totum & angelos iudicabunt. Illos angelos, qui cum carne non habuerint, peccare voluerunt, hi qui in carne sancti esse voluerunt, iudicabunt.

Secularia igitur iudicia si habueritis. Quae de rebus saeculi oriuntur.

Contemptibiles qui sunt in Ecclesia, illos constituite ad iudicandum. Possunt de his etiam illi, qui minimi sunt in Ecclesia iudicare. Item contemptibiles in Ecclesia eos iudices dicit, quos appellat in inferioribus infideles.

Ad verecundiam vestram dico. Sic non est inter vos sapiens quisquam, qui possit iudicare inter fratrem suum. Erubescere debetis, eo quod nemo sit inter vos tam sapiens, qui noverit causas inter fratres discernere: ut non necesse sit publice litigare.

Sed frater cum fratre iudicio contendit, & hoc apud infideles. Duplex peccatum est, & quod iudicio contenditis: & quia apud infideles, vos ad iurgia provocatis.

Iam quidem omnino delictum est in vobis. Jam hoc solum delictum est, quod contra praecipitum facitis Christi.

Quod iudicia habetis inter vos. Qui semper pacem habere deberetis, etiam cum rerum temporalium detrimento servatam.

Quare non magis injuriam accipitis? Quare non magis fraudem patimini? Sed vos injuriam facitis, & fraudatis. Cum illata secundum Evangelii praecipitum, & Domini exemplum patienter sustinere deberetis: vos e contrario non solum non suffertis, sed etiam non facientibus irrogatis.

Et hoc fratribus. Quod nec inimicis reddere deberetis, fratribus facere non timetis.

An nescitis quia iniqui regnum Dei non possidebunt? Quod regnum Dei non possidebunt, nisi omnia peccata baptismi gratia diluantur.

Nolite errare: neque fornicarii, neque idolis servientes, ne-

que adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores, neque fures, neque avari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces regnum Dei possidebunt. Nolite errare, putantes vobis solum fidem sufficere ad salutem, cum omne peccatum permanens, excludat a regno: sicut ad Galatas ait: Manifesta sunt opera carnis: quae sunt fornicatio, immunditia, contentiones, ira, & his similia: quae praedico vobis: quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur. Ideo autem addidit, & his similia: ne quis negaret praeter haec alia esse peccata, quae regnum Dei prohiberent intrare.

Et haec aliquando quidam fuistis: sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis. Nolite de praeteritis timere peccatis, tantum ne post baptismum delinquantis. Aut qui ut assollet praeventus fuerit, ad poenitentiam convertatur. Item omnia peccata baptismi gratia diluantur. Item alia expositio: Hoc contra haereticos dicit, qui Christum, & Spiritum sanctum a Deo Patre separare conantur. Hic enim ostenditur quoniam sicut Pater, ita & Christus, & Spiritus sanctus peccata abluit, iustificat, atque sanctificat.

In nomine Domini nostri Jesu Christi: & in spiritu Dei nostri. Abluti in nomine Christi, sanctificati per Spiritum Dei.

Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt. Qui de fornicatione tractabat, voluit gulam & intemperantiam, materiam fornicationis ostendere, & simul destruere. Item hoc dicit: quia liberi sum arbitrii, & licet mihi agere quod velim: non tamen debeo ipse aliquo peccato esse subiectus.

Omnia mihi licent, sed ego sub nullius redigar potestate. Esca ventri, & venter escis. Licet nobis manducare & bibere: sed si nihil ventri subditi fuerimus, ipsum licitum trahit nos ad illicita: hoc est, ad fornicationem: ita & de omnibus intelligendum, quae cum peccatum non sint, occasiones tamen possunt capere delictorum.

Deus autem hunc & hanc destruet. Et haec duo, id est, escam & ventrem, & hominem, his subditum, & voluptatibus servientem. Item in resurrectione mortuorum non destruetur ventris substantia, sed eius ciborum, & ventris opera cessabunt. Quoniam regnum caelorum, sicut idem Apostolus ad Romanos dicit, neque esca, neque potus est.

Corpus autem non fornicationi, sed Domino: & Dominus corpori. Non fornicationi, sed Domino exhibetur: & Dominus corpori copulabitur. Dominus enim nobiscum est, quamdiu fuerimus cum illo: si dereliquerimus eum, & ille nos derelinquet.

Deus vero & Dominum suscitavit: & nos suscitabit per virtutem suam. Quia caput nostrum suscitavit, & nos suscitabit, si tamen ejus membra per sanctitatem esse mereamur.

Nescitis quoniam corpora vestra, membra sunt Christi? Omnis Ecclesia, corpus Christi est: singuli autem membra.

Tollens ergo membra Christi. Tollit Christi membra, id est, abscindit se a corpore Christi: qui junctus est meretrici.

Faciam membra meretricis? Absit. Non dixit fornicatoris: ut ostenderet eum ejusdem & criminis esse, & nominis, cuius illa est: Apud homines enim minus videtur viri, quam mulieris admissum.

An nescitis, quoniam qui adheret meretrici, unus corpus efficitur: erunt enim, inquit, duo in carne una. Quomodo cum uxore licite, ita & illicitum cum meretrice una caro efficitur per amorem.

Qui autem adheret Deo, unus spiritus est. Quomodo per carnis opera, caro fit: ita per opera Dei, spiritus efficitur.

Fugite fornicationem. Cujus crimen videtis esse gravissimum.

Omne enim peccatum quodcumque fecerit homo, extra corpus est: qui autem fornicatur, in corpus suum peccat. Omne peccatum potest & ab uno committi: qui membrum dici potest, non tamen corpus. In fornicatione autem duo pereunt, etiam corpus. Graviter ergo malum est, in quo duae anime moriuntur. Gravate vult fornicationis causam, quae illis per consuetudinem levissima videbatur. Item alia expositio: De his qui sunt in conjugio constituti: Apostolus sumit exemplum. Quomodo, inquit, scriptum est: Erunt duo in carne una: id est, vir & uxor, unum corpus efficitur: Unde si aliquis ipsorum fuerit fornicatus, peccat in alium, quasi in proprium

corpus. Reliqua autem peccata, specialia uniuscuiusque sunt: nec alterum condemnant.

An nescitis, quoniam membra vestra, templum sunt Spiritus sancti, qui in vobis est: quem habetis a Deo. Cui gravissimam injuriam facitis fornicando.

Et non estis vestri. Empii enim estis pretio magno. Quinon est suus, non debet suae voluntati servire: sed illius a quo emptus est, secundum ipsius iussum, dicens: Qui vult post me venire, abneget semetipsum sibi. Si enim homo a servo parva pecunia comparato, continuam exigit servitutem, quanto magis ille qui nos sua morte redemit? Sicut ait Petrus: Scientes quod non corruptibilibus, argento vel auro sedempti estis de vana vestra conversatione paterna traditionis, sed pretioso sanguine: quasi agni immaculati & incontaminati Christi. Alter: Rescindit emptiois pactum quicquid inculcaverit ius testamenti: & a servili conditione alienus est, qui libertate suae voluntatis non impeditur.

Glorificate & portate Deum in corpore vestro. Glorificate Deum actibus vestris: & portate eum, ejus imaginem conservando: sicut ait alibi: Sicut portavimus imaginem terreni, ita portemus imaginem caelestis.

Caput VIII.

DE quibus autem scripsistis mihi. Incipit de conjugio: ante enim expugnavit illicita, quam de licitis loqueretur.

Bonum est homini mulierem non tangere. Propter fornicationem autem unusquisque suam uxorem habeat: & unaqueque suum virum habeat. Uxori vir debitum reddat: similiter autem & uxor viro. Bonum fuerat illud quod vobis in primordio praedicaui: hoc est, secundum conjugii usum, non tangere mulierem. Sed quoniam multos incontinentes huic doctrinae scripsistis refragari: concedatur remedium, ne fornicando moriantur. Ergo hoc Apostoli exemplo, in primis virginibus & continentia praedicatur. Et si quis se incontinentem non erubuerit confiteri, in languiorem incontinentiae reclamanti, non denegetur remedium nuptiarum. Quomodo si peritus medicus inquieto aegro, & neganti se posse a pomis omnibus abstinere: concedat aliquantum, ne ille perniciosa praesumat. Incontinentiae revera usus, & tempore & aetate, & loco, & infirmitate prohibetur. Castitas vero potest jugiter custodiri. Illud ergo debemus appetere, quod facilius custodire sine impedimento ullo possumus, & in perpetuo possidere. Sed obicere amatores luxuria solent, ut quid ergo prima Dei benedictio, crescere & multiplicare concessit? Ut terra scilicet repletur: qua jam impleta, debemus ab incontinentia temperare. Sed potuit, inquit, omnes homines de terra formare, si semper illi usus conjugii non fuerat placiturus. Sed non quaeritur quid potuit, sed quid fecit: cui omnia possibilia sunt. Ipsam denique Evam noluit de terra facere, sed de costa. Si autem putas nobis antiqua tempora in omnibus convenire, imitare Adam, qui filiam (ut ita dixerim) suam accepit uxorem. Cain similiter, si non pudet & ceteros, qui proprias in matrimonium accepere sorores. Quod si fieri non debet, omnia Dominum secundum praesentiam suis temporibus ordinasse credamus: ut qui tunc terram impleri voluit, modo plus diligit castitatem: cui & grande praemium repromittit. Illud etiam dicendum est, quod nec secundum veteris testamentum, quosdam uxores habuisse videamus. Quia ibi uxores liberorum causa habere permixtum est: non propter nimiam libidinem exercendam: qui in hoc etiam animalibus deteriores esse noscuntur: quo necando filios, probant se non filiorum causa nupsisse. Qui autem ea sola causa conjugitur, statim se abstinere post conceptum. Et cessante jam per aetatem partu, cessat & usus.

Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir. Similiter autem & vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier. Corpus dicitur omne quod tangitur. Sicut ergo mulier corpus dicitur viri: ita & vir, corpus mulieris appellatur. Ideo neque si voluerit mulier contraire: in corpore suo, id est, in uxore, vir poterit dominari. Dubium autem non est, multo magis nolente viro, neque in virum mulierem posse prevalere. Quoniam ergo de duobus incontinentibus dicit, concedit ex necessitate Apostolus, ut in id ipsam, quia utriusque incontinentes sunt, revertantur: ne intercedente quacumque dissensionis causa, ambo fornicationis crimen admittant, quia

utrique sunt incontinentes. Ceterum autem si unus è duobus considerans præmium castitatis, voluerit continere, incontinenti assentire non debet: sed ita agere, ut videndo continentiam illius provocetur incontinentes: quia luxuria ad continentiam transire debet, non ad luxuriam continentia declinare: quamvis plurimæ mulieres castitati contradicant. Ita illum qui voluerit continere, agere debere: ut incontinentia assentiat in idipsum: ne dum ille continet, illa peccet. Anima que peccaverit, ipsa morietur. Nec enim servituti subiectus est frater, aut foror in eiusmodi. Neque enim vocavit nos Deus in immunditia, sed in sanctificatione. Aliter: Quia voluit viro esse subiectam, solum sibi abstulit libertatem.

Nolite fraudare invicem: nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi: & iterum revertimini in idipsum. Negare videtur incontinentes orationi posse vacare: quæ in eo utique minor est communione: qua catechumeni & penitentes orant, qui communicare non possunt. Non solum hoc in novo, sed etiam in veteri testamento sanctificantur à muliere, ut descendenti Domino in montem, assisteret mearentur. Hic probatur quid possit perpetua continentia, si tantum valuit tridua. Unde & in Regnorum libro panem sacerdotalem non nisi continentem accipiunt. Quam ob causam necessitas legem solvere venialiter potuit suffragio charitatis. Unde & Petrus hortatur, nostras orationes minime impediri debere.

Ne tentet vos satanas propter incontinentiam vestram. Notandum quod ad duos respiciens incontinentes, uni non præiudicet continenti. Item ne uno se retrahente, alius fornicetur.

Hoc autem dico secundum indulgentiam, & non secundum imperium. Volo autem omnes vos esse sicut meipsum. Hoc ut parvulis indulgeo, non precipio ut perfectis: nam omnes homines cupio mihi similes inveniri. Novi enim quantam castitas mercede penitet. Nunquam hoc voluisset Apostolus, si fieri omnino non posset.

Sed unusquisque proprium donum habet ex Deo: alius quidem sic, alius vero sic. Hoc est, propriæ voluntatis accepit donativum.

Dico autem non nuptis & viduis. Incipit aliam causam de innuptis.

Bonum est illis, si sic permanserint sicut & ego. Magno pre appetendum est, quod à tanto doctore laudatur.

Quod si non continent, nubant. Notandum quod incontinentibus nuptiæ concedantur.

Melius est enim nubere, quam uri. Malo fornicationis melius est, quod igne punitur: sicut Judas in Genesi de sua nuru pronunciat.

His autem qui matrimonio juncti sunt. Item de conjugis minime causa aliqua dimittendis.

Præcipio, non ego, sed Dominus: uxorem à viro non discedere. Prohibet dimitti quæcumque ex causa, ne alii conjugantur secundum consuetudinem Judæorum, quam Dominus interdixit, dicens: Quicumque dimiserit uxorem suam, excepta causa fornicationis, & aliam duxerit, mæchatur. Aliter: Præcipio, non ego, sed Dominus: uxorem à viro non discedere. Non quia in se non habebat Christum loquentem, hæc dicit: sed ut ostendat, quia ipse Dominus per semetipsum de hoc in Evangelio dixit.

Quod si discesserit, manere innuptam: aut viro suo reconciliari. Et vir uxorem non dimittat. Si ob aliquam causam discesserit, alii non nubat: aut suo viro si voluerit, reconcilietur: quia hoc quam alteri nubere melius esse manifestum est.

Nam ceteris dico ego non Dominus. Consilium do, quod mihi utile esse videtur.

Si quis frater uxorem habet infidelem, & hæc consentit habitare cum illo, non dimittat illam. Et si quamulier fidelis habet virum infidelem, & hic consentit habitare cum illa, non dimittat virum. Si quis solus crediderit è duobus: non quod permiserit fidelem infideli conjugi. Non enim dixit, si quis ducit: sed, si quis habet infidelem.

Sanctificatus est enim vir infidelis, per mulierem fidelem: & sanctificata est mulier infidelis, per virum fidelem. Exemplum refert: quia sæpe contigerit, ut lucriferet vir per mulierem. Unde & beatus Petrus ait: Ut si qui non credunt verbo, per mulierum conversationem sine verbo lucrifant: id est, cum viderint eas in melius commutatas, cognoscant omnes

Dei legem ita consuetudine inveterata potuisse mutari. Item ideo vir & uxor, invicem sanctificantur: quia ex traditione Dei, sancta sunt nuptiæ.

Alioquin filii vestri immundi essent: nunc autem sancti sunt. Si non ita esset ut dico, filii vestri adhuc infideles permanerent: sæpe enim coningeret, ut filii illos parentes qui crediderant, sequerentur, sub qua spe credi voluit, alterum salvari posse, tam liberorum exemplo, quam conjugis.

Quod si infidelis discedit, discedat. Maritus enim vel uxor non sunt Domino præferendi.

Non enim servituti subiectus est frater vel foror in eiusmodi. Non enim ita ligatus est in eiusmodi causa, quasi verè illi servituti necesse sit, & propter alterum interire.

In pace autem vocavit vos Deus. Ceterum non ad dissidium sumus vocati: ultrò ergo discedere non debemus.

Unde enim scis mulier, si virum salvum facies? In dubium quidem posuit: sed semper ambigua in melius evenire credenda sunt. Simul querendum, quomodo superius sanctificatus dicatur, de cuius hic salute dubitatur: nisi secundum hunc quem exposuimus intellectum.

Aut unde scis vir, si mulierem salvam facies? Si per te credat, & salva sit.

Nisi unicuique sicut divisit Dominus. Unumquemque sicut vocavit Deus, ita ambulet: & sicut in omnibus Ecclesiis doceo. Vel cum infideli conjugæ, vel etiam cum infideli: sive in præputio, sive circumcilius, servus aut liber.

Circumcilius aliquis vocatus est, non adducat præputium. In præputio autem aliquis vocatus est non circumciliatur.

Non putet se superflue circumcilius: nec de hoc peniteat: fuit enim suo tempore necessarium. Sive hoc modo: non adducat præputium, quo sine legis ceremoniis vivat: quia tunc quibusdam Apostoli permittebant opera legalia custodire, ne subito à lege retracti, scandalum paterentur. Item alia expositio: Evidens est hoc loco, non hic de circumcissione carnis aut præputio Apostolum loqui: neque enim fieri potest, circumcilius aliquem posse præputium adducere: sed ad eos sermo est, qui sunt in conjugio constituti: hoc enim dicit: Si quis ad fidem Dei accesserit, uxorem non habens: postmodum gentilem conjugem non debet accipere. Si autem in tali copula constitutus, ad fidem fuerit vocatus, non debere eum conjugale vinculum solvere.

Circumcilio nihil est, & præputium nihil est: sed observatio mandatorum Dei. Hoc tempore nec prodesse poterit, nec obesse.

Unusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat. Servus vocatus est, non sit tibi cura. Christianæ religioni conditio non potest obesse servilis: ne dicas ergo quomodo Deo possum placere, qui servus sum? Deus enim non conditionem aspiciet, sed voluntatem querit & mentem.

Sed & si potes fieri liber, magis utere. Usque adeo non prodest libertas, nec servitus nocet. Item similiter ad eos qui matrimonio juncti sunt, Apostolus loquitur, dicens: Sed & si potes liber fieri, magis utere: si tamen tibi Deo pudice volenti servire, non fuerit molesta: quando forte tuo confortio, etiam ipsa ad Deum possit converti.

Qui enim in Domino vocatus est servus, liberus est Domini. Similiter qui liber vocatus est, servus est Christi. Qui hominis servus est, liber est Deo: & qui hominibus liber est, servus est Christi. Ambo ergo unum sunt. Non est enim personarum acceptio apud Deum.

Prelio empti estis: nolite fieri servi hominum. Unusquisque ergo in quo vocatus est frater, in hoc permaneat apud Deum. Prelio empti estis: hoc est, Christi sanguine comparati: nihil ergo propter homines faciatis: sicut alibi ait: Non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes: sed quasi servi Christi, facientes voluntatem Dei ex animo: & cetera.

De virginibus autem. Et de hoc consuluerant, ubi esset præcepta virginitas.

Præceptum Domini non habeo. Quod sub præcepto est, si non impleatur, punit: Impletum morte tantum caret: quia nihil ex se dat: sed quod debet, exolvit.

Consilium autem do. Consilium est autem Salvatoris dicentis: Sunt qui se castraverunt propter regnum cælorum.

Tanquam misericordiam consequutus à Domino. Suo exemplo docet: non nisi in Domino gloriantium.

Ut sim fidelis. Domini mei semper servitio occupatus.

Existimo ergo hoc bonum esse. Hic, existimo non pro dubio posuit, sed pro certo: sicut & illud: Puto enim quod & ego spiritum Dei habeo.

Propter instantem necessitatem. Id est, præsentis vitæ sollicitudinem, quæ multum potest obesse iustitiæ: & qua præcipue juncti matrimonii implicantur.

Quoniam bonum est homini sic esse. Duplex bonum est: & sollicitudinibus mundi carere, & virginitatis præmium expectare.

Alligatus es uxori, noli querere solutionem. Solutus es ab uxore, noli querere uxorem. Ita vult solutos non ligari: quomodo nec solvi dissidio ligatos admittit.

Si autem acceperis uxorem, non peccasti: & si nupserit virgo, non peccavit. Quia liberæ voluntatis es, si non vis esse major, esto vel minor. Nuptiæ enim peccatum non sunt: sed per sollicitudinem mundi qui nubant, legem servare vix possunt. Aliter: Illos dicit non peccare si nubant, qui nondum Deo voverint castitatem. Ceterum qui vel in corde suo promisit: si aliud fecerit, habet damnationem: quia primam fidem irritam fecit. Quod enim erat licitum, per votum sibi fecit illicitum: sicut Anania & Sapphira, quibus de pretio possessionis suæ retinere nihil licuit: Ob quam causam & subita morte prostrati sunt.

Tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi. Maledicto se Evæ subiectis, sive sollicitudinem secularis tribulationis & tristitiæ patientur.

Ego autem vobis parco. Vobis virginibus, ut minori labore majorem possitis implere iustitiam.

Hoc itaque dico, fratres. Hic omni intentione etiam habentes uxores ad continentiam cohortatur: ut multo magis suadeat non nubere non habentes.

Tempus breve est: reliquum est ut & qui habent uxores, tanquam non habentes sint. Tempus vitæ nostræ modicum at ferat: ut doceat voluptatem, quæ cito finitur, non magnopere appetendam: sed magis concupiscendum esse æternum præmium castitatis.

Et qui stent, tanquam non stent: & qui gaudent, tanquam non gaudent: & qui emunt, tanquam non possidentes: & qui utuntur hoc mundo, tanquam non utantur. Quia & istud in brevi transibit: tempus enim omnis rei sub sole, tempus plangendi, & cetera.

Præterit enim figura huius mundi. Hoc sæculum quasi umbra pertransit. Nolite ergo de eo multum esse solliciti, ne huius possessione perdati æternam. Et figuram querentes, incipiat amittere veritatem. Hic enim mundus, imago futuri est. Si ergo talis est imago, ipsa veritas qualis est: Unde si hoc tam impensè diligitis, quanto magis illud impensius amare debetis? Nam sæculum hoc nos dimissuros, quotidiana morientium exempla testantur. An forte nos solos credimus immortales, quasi nos simus ex hominibus generati? Unde sapiens semper aliorum casibus emendatur: dicente scriptura: Cor sapientis in domo luctus. Hic enim finis omni homini: & cui vult, dabit bonum in corde suo.

Volo autem vos sine sollicitudine esse. Debemus & nos velle, quod Apostolus velle se dicit: ne incontinentes, contra ejus videamur facere voluntatem.

Qui sine uxore est, sollicitus est quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo. Qui autem cum uxore est, sollicitus est quæ sunt mundi. Multum nobis expedit sollicitudine carere mundana, ne forte spinæ suffocent semen, & dicere incipiamus: Villam comparavi, boves emi, uxorem duxi, ad cenam venire non possum.

Quomodo placeat uxori. Quale est uxori magis velle placere, quam Deo?

Et divisus est. Quod divisum est, unum non potest esse: quia unitas divisionem omnino non accipit.

Et mulier innupta & virgo, cogitat quæ Domini sunt: ut sit sancta corpore & spiritu. Corpore ab usu conjugali: spiritu, à rerum mundanarum sollicitudine: dum tota divino servitio mancipatur.

Quæ autem nupta est, cogitat quæ sunt mundi, quomodo placeat viro. Nuptam viro placere astringit, cogitando quæ mundi sunt: innuptam vero Deo, quod illi nulla cura sit sæculi. Quæ ergo virum non habet, & tamen quæ mundi sunt, cogitat: cui placere desiderat? Nonne incipiet illi nupta præponi: quæ cogitando mundana, complacet vel marito: cum hæc nec merito (quem non habet) possit placere, nec Deo.

Porro hoc ad utilitatem vestram dico: non ut laqueum vobis injiciam, sed ad id quod honestum est: & quod facultatem præbeat sine impedimento Dominum observandi. Necessitatem illis videtur imponere: Dicit se quid illis expediat commonere eos. Simul attende, quia si hoc illis utile erat quod Apostolus, suadebat: illud minus utile erat, quod illi volebant.

Si quis autem turpem se videri existimat super virgine sua, quod sit superadulta. Turpis videri poterit, si cupientem virginem suam nubere non permittat: & illa fuerit fornicata. Item hoc loco non parentes dicit virginum filiarum: neque enim potestatis illorum potest esse propositum alienæ continentia: sed unumquemque habere propriæ carnis arbitrium, eam incorruptam servare.

Et ita oportet fieri: quod vult, faciat: non peccat, si nubat. Si ita necesse fuerit propter filia voluntatem: nam parentes quidem usque ad legitimam ætatem custodire debent & docere quod melius est: si autem illa noluerit, fiat quod necesse est.

Nam qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem: potestatem autem habens sua voluntatis: & hoc judicavit in corde suo, servare virginem suam, benefacit. Ille firmus statuit, cujus puella consensus, patris firmaverit voluntatem. Et non illum compellit filia necessitas facere quod volebat, sicut illum de quo supra locutus est.

Igitur & qui matrimonio jungit virginem suam, benefacit: & qui non jungit, melius facit. Ita concludit virginum causam, ut eas faciat in omnibus meliores. Unde prudentibus semper meliora & perfectiora sectanda sunt: quia nec in secularibus & caducis norunt mediocribus esse contenti.

Mulier alligata est legi, quanto tempore vir ejus vivit. Hic incipit de bigamis & viduis.

Quod si dormierit vir ejus, liberata est à lege. Cui autem vult, nubat: tantum in Domino. Secundum legem libera facta est à vinculo conjugali. Quod si nec tunc continere voluerit, conceduntur illi etiam secundæ nuptiæ, tantum ut infidelium ritu non nubat.

Beatior autem erit, si sic permanserit, secundum meum consilium. Beata habens maritum, si custodiat castitatem. Beatior vidua, quia minore labore majorem inveniet castitatem. Beatissima virgo, quæ sine labore ad summum præmium profic pervenire.

Puto autem quod & ego spiritum Dei habeam. Ne meum consilium tanquam humanum contemnatis.

Caput VIII.

DE his autem quæ idolis sacrificantur. Incipit de idolothytis, de quibus etiam dixerat. Quia quidam in templis edebant, idolum nihil esse dicentes: & creatura Dei se debere uti: & errabant verisimilis ratione decepti: hoc increpandum Apostolus dicit ad eos qui habent scientiam dijudicandi, nihil esse quod idolis immolatur. Hoc ergo ait:

Scimus, quia omnes scientiam habemus. Id est, non omnibus est notitia. Et nos omnes novimus sicut vos: sed sunt alii qui qui ignorant.

Scientia inflat. Illa scientia, quæ ex sensu proprio & humano descendit, eos qui præter eam divinam non habuerint, inflat: & quæ conjecturis magis nititur, quam exemplis. Ceterum si divina inflat, ut quidam putant, quare illos amplius vult docendo inflare? Et in principio ipsius Epistolæ, gratias se dicit Deo agere: quod omni scientia sint repleti. Suum quoque alibi proponit exemplum, dicens: Et si imperitus sermone, sed non scientia. Sæpe etiam arguit ignorantes: Et ignorantiam tenebris comparavit. Galatas æque stultitiæ notat, necnon Ephesus lumen sapientiæ suppliciter deprecatur.

Charitas verò ædificat. Quia non querit quæ sua sunt, sed quæ ædificant fratres.

Si quis autem se existimat scire aliquid, nondum cognovit, quemadmodum oporteat eum scire. Si quis sibi videtur sapiens, stultus est: qui enim verè sapiens est, insipientiorem se omnibus arbitrat. Unde Salomon ait: Vidi virum qui sibi sapiens esse videbatur, & spem habuit insipiens magis quam ille.